

KARNAISTEN TARINAPOLKU

Korvenväen tehtävät koko perheelle

KORVENVÄKI KUTSUU METSÄÄN!

Tervetuloa Karnaisten korven tarinapolulle. Ensi silmäyksellä korpi näyttää hiljaiselta. Mutta avoimin silmin ja hiljaa kulkiessa huomaatte, miten lahoppuista, kannoista ja kaatuneista puista löytää monta merkkiä metsän pikkuväen elämästä. Jo ennen ihmisten heimon saapumista Lohjanjärven seuduille, aikojen alusta, on näillä mailla asustellut Korvenväen haltiaiperhe; isä-Janto, äiti-Kaarna sekä lapset Vilkka ja Kuisma tuntevat metsän ja sen asukkaat. Heidän sukulaisiaan ovat ikiaikaiset Veden, Vuoren ja Metsän väet. Karnaisten seuduilla tiedetään tavatun myös suomalaisiin metsätarinoihin kuuluvia menninkäisiä, metsähiisiä ja vedenneitoja. Ennen muinoin jättiläiset heittelivät korpeen valtavia kivijärkäleitä, joiden kupeessa kiemurtelee nyt tarinapolku.

Mukavia metsähetkiä!

Tarinyöryhmäläiset;

Hannele Lahtinen, Hannele Pulkamo, Titi Lillqvist, Sirpa Arvonen,
Helena Nuutinen ja Pauliina Hyvönen

KORVENVÄKI

Julkaisija ja copyright: Liikkeelle – Hiisi viekoon -hanke 2008. Julkaisua on tuettu Uudenmaan liiton maakunnan kehittämisrahalla sekä Lohjan kaupungin avustuksella.

Toimittaja ja tehtävät: Sirpa Arvonen • Tarinateksti: Titi Lillqvist ja Keijo Asposalo

Luontoasiantuntija: Risto Murto • Kuvitus: Juuso Tervo • Taitto ja karttakuva: Ulla Jokila

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

KARNAISTEN KORPI

KARNAISTEN KORVEN POLUT!

Korvenväen noin 200 hehtaarin maat ovat nykyään pääosin Lohjan kaupungin omistuksessa. Koko perheen tarinapolku kiertelelee noin kolmen kilometrin metsäpoluilla ja reitti on merkattu keltaisilla neliöillä puihin. Risteyskohdissa voi reitin tarkistaa kartoista. Neljälätoista rastipisteellä voivat aikuiset ja lapset yhdessä tutustua korven luontoon ja tarinoihin sekä kokeilla Korvenväen tehtäviä.

Varatkaa retkelle aikaa noin 2–3 tuntia, sillä metsän menninkäiset ovat virittäneet poluille juurimattoja. Kävelkää siis rauhassa ja ympärillenne katsellen. Sorvalammen nuotiopaikalla maistuvat eväät, kunhan kulkija kantaa eväskääreitä takaisin kotiinsa.

TURVALLISUUSOHJE:

- Seuratkaa karttaa ja polun merkintöjä
- Varatkaa mukaan ladattu kännykkä, juomaa ja evästä
- Hyvät kengät ja rauhallinen tahti
- Onnettomuustapauksissa soittakaa 112 ja kertokaa, missä kohtaa olette Karnaisten korven poluilla.
- Kisakallion vastaanoton puhelinnumero on (019) 31 511.

KORPIRASTI 1: SUONIEMEN TIELTÄ KORVEN MAILLE

Korvenväen kotiluola on syvällä korven kolukoissa, mutta kukaan ei tarkalleen tiedä missä. Kaikkein tarkkaavaisin ja hiljaisin kulkija voi kuulla isä-Janton kivien kilkatuksen tai huomata äiti-Kaarnan lemikki-ilveksen jäljet polulla. Korpiset tuntevat Karnaisten metsän salaisuudet ja heillä on hallussaan taikavoimia. Huhutaan jopa, että he saattavat muuttaa kokoaan suuren-suuresta ja pienen-pienestä ihmisen kokoiseksi.

NÄETTEKÖ KORVEN- VÄEN JÄLKIJÄ POLULLA?

Kuvitelkaa ja kokeilkaa seuraavalle rastille kulkiessanne Korvenväen liikkumistapoja.

Miten Janto kävelee vahvasti, miten hiljaa liikkuu äiti-Kaarna, miten Vilkka vipottaa ja Kuisma pärskii uidessa? Keitä Korvenväen hahmoja Teidän perheenne jäsenet muistuttavat?

JANTO

Isä-Janto on pitkä kuin korven honka ja vakaa kuin kallio. Hän tuntee korven vuoret, rotkot, maaperän ja mineraalit. Valtavilla voimillaan hän kantaa kivipaaseja, hioo nuolenkärkiä ja korukiviä. Hän tuntee muinaiset, lähiseudulla sijaitsevat kalliomaalaukset ja osaa tehdä maavärejä.

Äiti-Kaarna on metsänväen suojelija ja hän kiertää metsässä auringonlaskun aikaan. Ilves ja mäyrä seuraavat Kaarnaa kaikkialle äänettöminä ja valppaina kuin vah-

tikoirat. Kaarna on kätevä metsän emäntä, hän vuolee pajupillejä ja punoo nokkoslankaa. Metsän puut ja pensaat lahjoittavat hänelle pihlajanmarjakoruja ja käpyhelmiä, korvissaan hänellä on närhen antamat sulkakorvakorut.

KAARNA

KORPIRASTI 2; METSÄN ÖTÖKÄT

Korvenväki tuntee sekä pienet että suu-
remmat metsän asukit. Kaatuneet puut
ovat koppakuoriaisten, tuhatjalkaisten ja
muurahaisten ruokapöytiä. Utelias Kuisma
tutkii pienten ötököiden elämää ja ihaste-
lee niiden vilkkaita tuntosarvia. Tuntosar-
villa ötökät osaavat kertoa toisilleen asioi-
ta ja Kuismakin ymmärtää tätä ötököiden
kieltä.

TUNTOSARVET ESIIN!

Nostakaa sormet pystyyn otsallenne
tuntosarviksi.

Miltä tuntosarvet näyttävät, silloin
kun olo on iloinen, innostunut tai
ujostuttua?

Näyttäkää vuorotellen toisillenne
omat ”ötökkäsarvenne” ja toiset
saavat arvata, millaista oloa
tuntosarvet esittävät.

Vilkka on kesän kukkaislapsi. Hän on koto-
naan niityillä, lehdoissa ja metsä-aukeilla,
siellä missä saa leikkiä auringon kultasäde-
keijujen kanssa. Vilkka on sinisiipien, suru-
vaippojen, horsmakiitäjien ja mäntymitta-
reiden ystävä.

Hän on taitava kutoja ja koristeiden teki-
jä, kesän aikana syntyy seppeleitä, kukka-
kimppuja ja heinähimmeleitä.

Kuisma-poika meloo lautallaan metsälam-
pien yli, sukkeltelee niiden syvyyksiin ja
osaa kutsua kaloja. Kuisma on kaikkien ve-
siotusten ja metsän pikku vilistäjien ystä-
vä - yhtä nopsa ja nokkela kuin metsähii-
ri tai orava.

KORPIRASTI 3; KORPIMETSÄ HUMISEE!

Karnaisten puiden ystävä, äiti-Kaarna, saa metsästä paljon lahjoja. Paatsaman marjoista Kaarna valmistaa värejä, pähkinäpensaar pähkinöistä hän tekee öljyä, metsälehmuksesta voi punoa nyörejä ja koivusta saa mahlaa. Vilkka saa puiset hiussoljet ja isälle syntyy piipunvarsi.

HILJENTYMISPUU

Valitkaa jokaiselle oma hiljentymispuu.

Nojatkaa selkä puuhun ja sulkekaa
silmänne? Kuunnelkaa tarkasti.

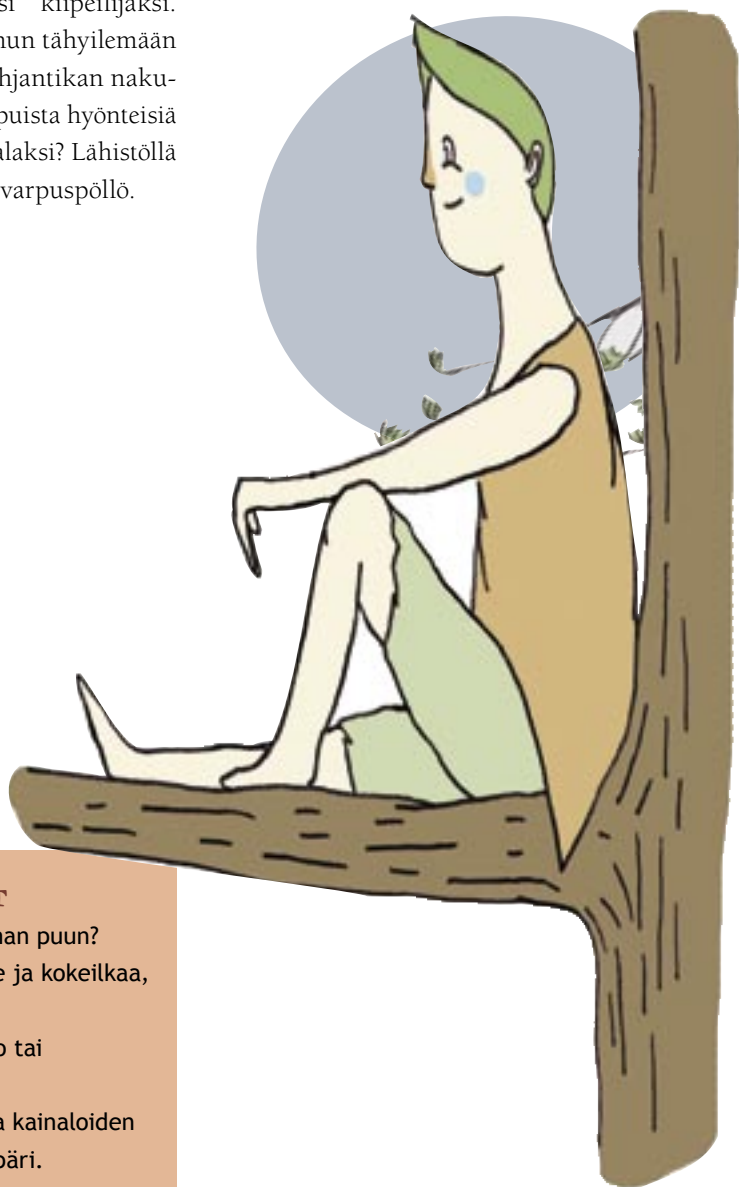
Kuuletteko haapojen havinaa tuulessa tai
isä-Janton kirveen kiltatusta?

Kuiskatkaa hetken päästä toisillenne mitä
kuulitte?

KORPIRASTI 4; KUISMAN ELÄINKAVERIT

Kuisma on kasvanut oravanpoikasten kumppanina hyväksi kiipeilijäksi. Hän kipuaa korkealle puuhun tähyilemään liito-oravien leijailua ja pohjantikan naku-tusta. Löytyykö vanhoista puista hyönteisiä tikkaemon poikasten välipalaksi? Lähistöllä asustaa myös äiti-Kaarnan varpuspölli.

LIITOHETKET

Näettekö tikan hakkaaman puun?
Levittääkää kädet sivuille ja kokeilkaa,
miten "siivet" liikkuvat?
Miltä tuntuisi tikan lento tai
varpuspöllön lehahdus?
Aikuinen voit ottaa lasta kainaloiden
alta ja heijata lasta ympäri.

KORPIRASTI 5; KAARNA KERÄILEE

Aiti-Kaarna poimii metsän marjat ja sienet ja valmistaa niistä sienisoppaa, juolukkamehua ja suomuurainkiisseliä. Suuri osa sadosta kuivataan kotikolon kallioiden auringossa talven varalle kuivamuonaksi. Jokakeväinen koko perheen urakka on kerätä luhtavillan hahtuvia perheen patjojen ja tyyntyjen täytteeksi vanhojen ja kuluneiden tilalle. Äiti piilottaa salaa suopursun lehtiä ja simakkeen kukintoja Vilkan tyyntyn kesäntuoksua tuomaan koko pitkän talven ajaksi. Pähkinäpensaiden pähkinät ovat syksyistä herkkua.

KYYKKYHARJOITUS

Kokeilkaa, miten Kaarna kyykistelee metsässä marjoja kerätessään!

Perheen pienimmät voi ottaa reppuselkään, kun aikuiset vahvistavat jalkojaan kyykkyliikkeillä.

Kuka tekee tiukkoja yhden jalan kyykkyjä?

Millainen olisi jäniksen kyykky - entä ketun?

Entä huomaatteko lähellä pähkinäpensaas?

KORPIRASTI 6; KAARNAN LÄÄKEKASVIT

Kaarna on maineikas parantaja, joka hoitaa haavoja ja ruhjeita sekä häätää tauteja metsän rohtojen avulla. Äiti-Kaarna valmistaa lääkitseviä kasveja ja yrteistä voimallisia uutteita ja salvoja. Metsän kosteikoista Kaarna etsii raatteenlehtiä ja angervon kukkahattaroita.

Ja jopa lintuseurakin vaikenee, kun Kaarna lausuu loitsuja! Sen taidon hän on perinyt äidiltään, jonka sukupuusta löytyy Mielikki, mahtava metsän emäntä.

KAARNAKISA

Valitkaa parit itsellenne.

Toinen pareista kääntyy selin ja sulkee silmänsä.

Toinen juoksee hakemaan läheltä jonkin kasvin lehden, kävyn tai kiven. Kun pari on tullut takaisin, lausuu hän Kaarna-nimen.

Nyt odottanut pari saa kääntyä katsomaan parin tuomaa aarretta.

Tehtävänä on mahdollisimman nopeasti yrittää arvata tai huomata, mistä kasvista tai mistä kohtaa lähiympäristöstä aarre on peräisin.

Vuorikuisma

KORPIRASTI 7; KUISMAN TÖLLÖNTYÖT AHVENALAMMELLA

Kuisma-poika ui, polskii, sukeltaa, meloo kilpaa vesimittarien kanssa. Hän tuntee rannan käärmeet, sammakot ja sisiliskot. Joskus tekevälle pikkumiehelle sattuu kummelluksia, joita isä-Janto kutsuu töllöntöiksi.

Kerran Kuisma oli tunkenut sisiliskon taskuunsa viedäkseen sen lemmikiksi. Isä ehti huomata liskon vipattavan hännänpään ja sai Kuisman tyhjentämään taskunsa. Sisilisko vilisti nopeasti kivenkoloon ja tiputti hännänpäänsä Kuisman jalkoihin. ”Sisiliskon koti on luonnossa ja omassa kolossa.

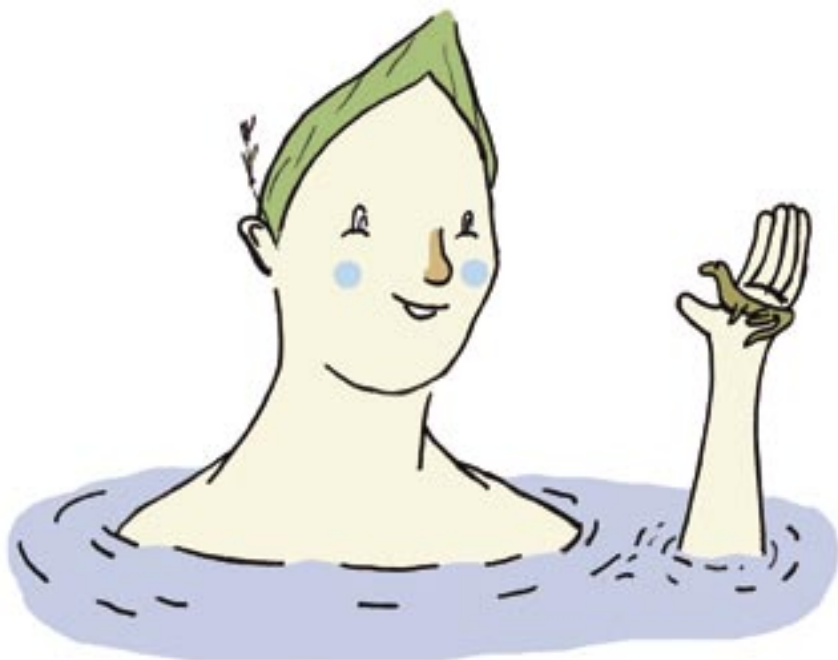
Jos välität eläimistä, annat niiden elää rauhassa omissa oloissaan ja vain seuraat niitä hiljaa”, selitti isä Kuismalle.

NOPSAT SISILISKOT

Kokeilkaa liikkua yhtä vilkkaasti kuin sisilisko.

Pystyttekö pomppimaan juurakolta tai kiveltä toiselle?

Samalla voitte jutella sisiliskon elämästä ja siitä, milloin viimeksi olette nähneet sisiliskon?

KORPIRASTI 8; MENNINKÄISTEN TUNNELIT

Kaarna on kutonut kivien päälle pehmustetut sammaltyyny. Täällä istuskellaan, kun menninkäiskansa tulee Korvenväelle kylään ja kertoo kuulumisia. Menninkäiset kertovat Karnaisten korven alla kiemurtelevista maanalaisista tunneleista, joihin myös ihminen on rakentanut moottoritieväylän. Jos kuuntelet hetken hiljaa, voit kuulla kaukaista hurinaa. Kuuluko hurina menninkäisten menoista vai autojen hurauksista?

MENNINKÄISTEN TUNNELI

Näettekö lähistöllä pieniä tunnelien alkuja?
Kurkistelkaa kivien koloihin ja huhuilkaa menninkäisiä.

Millaisen tunnelin Teidän perheenne voisi tehdä?
Voiko joku aikuisista nojata puuhun tai seistä haara-
asennossa ja lapset kulkea tämän tunnelin alta?

KORPIRASTI 9; JANTON AURINGONOTTOKALLIO

Janto lepäilee kesäauringossa kivenhakkuutöiden jälkeen usein tällä sileällä kalliolla, jota reunustavat Kaarnan istuttamat nuoret männyt. Kaarna osaa laskea mäntyjensä iän niiden oksakiehkuroista ja arvuuttelee usein Janton kanssa, mikä männyistä on vanhin?

MÄNNYN IKÄ

Valitkaa yksi männyistä ja laskekaa, kuinka kauan se on kasvanut tällä kalliolla.

Männyn tyvi on kasvanut 2-5 vuotta ja jokainen oksakiehkuroiden väli vastaa yhtä kasvuvuotta.

Mikä näkemistänne männyistä on vanhin?

KORPIRASTI 10; VILKAN LEHTO

Vilkka-tyttönen maalaa kevään vuokot sinisiksi ja valkoisiksi, ahomansikat makean punaisiksi. Hän tanssii sitruunaperhosten kanssa kukkaniityillä. Äiti-Kaarna on opettanut Vilkalle, että lehdossa on myös myrkyllisiä kasveja. Näsiän ja kielon kukat ovat kauniita, mutta marjat tappavan myrkyllisiä. Vilkka viekin kaikki poimimansa yrtit äidille tarkastettavaksi. Mansikan ja mustikan lehdet Vilkka jo tuntee hyvin ja tietää, että ketunleipää voi mutustella vaarattomasti muutaman lehden verran kerrallaan. "Mitään tuntematonta ei saa syödä" sanoo äiti Kaarna.

KASVIKISA

Kuinka monta erilaista syötävää kasvia huomaatte lähistöllä?

Tiedätkö, mikä kasveista säilyy talvellakin vihreänä?

Montako kasvia Teidän perheenne tunnistaa yhteensä?

Yövilkka

KORPIRASTI 11; METSÄNVÄEN PIDOT SORVALAMMELLA

Luonto ruokkii Karnaisten haltijat ja Korvenväen, mutta ennen metsästystä tai marjastusta isä-Janto pyytää kohteliaasti luvan luonnolta. Janto perheineen ei ota luonnosta enempää kuin perhe elääkseen tarvitsee.

Korvenväen perheen pitoihin kutsutaan sukulaiset, menninkäiset ja metsänneidot. Kaarna-äidin pitopöydästä löytyy suolaheinämuhennoksella höystettyä ahventa, sorsapataa kuusenkerkkäsiirapilla ja poimu-lehtisalaattia. Jälkiruokapöydässä tuoksuu suomuurain ja horsmasima. Kivipaasipöydät on koristeltu Sorvalammen ulpukoilla ja lumpeenkukilla.

Vieraat syövät ja kertovat vanhoja metsän tarinoita. Kaarnan linnut esittävät kauneimmat laulunsa. Ja pitojen lopuksi Korvenväen perhe ystäviin kiittää metsää ja vettä saamistaan juhla-antimista.

KORPITEATTERI

Nyt on aika syödä eväät ja levähtää!

Samalla voitte suunnitella korpiteatteriin ohjelmaa.

Millainen on Teidän laulunne Korvenväestä vai kertooko esitys Teidän perheestänne?

Ketkä haluavat esittää vai esitättekö vuorollanne?

Vai onko mukananne puukot ja vanhempien veisto-opit?

Veistättekö kiehisiä ja pidätte niistä taidenäyttelyn?

KORPIRASTI 12; ISÄ-JANTON KALLIOTORNI

Janto huolehtii maasta ja kalliosta, luolista ja tunneleista, mineraaleista, kultasuonista ja timanteista, jotka kimaltelevat maan uumenissa. Isä-Janto polveutuu vanhasta Vuoren väen haltiasuvusta. Niinpä hän pystyy pusertautumaan kapeisiin kalliosoliin ja liikkumaan jopa maan alla.

Tässä on isä-Janton rakentelupaikka. Valtavilla voimillaan hän siirtelee ja pinoaa kallionjärkeitä ja sanoo leikillään rakentansa oman kalliotornin, josta voi tähystellä. Hän ei kerro kenellekään, että oikeasti hän etsii vuoren aarteita.

JANTON JONOLEIKKI

Tehkää jono ja pitäkää toisianne käsistä. Jonon ensimmäinen vetää porukkaa puiden lomassa ja kivien ohi. Kuvitelkaa, että kyyristytte kulkemaan isä-Janton tunnelin läpi. Ja välillä voitte nousta ylös varpaille asti - aivan kuin olisitte isoja kiven järkäleitä. Vaihtakaa porukan vetäjää ja keksikää uusia tapoja kulkea jonossa.

Metsän haltiaväki pitää yhtä, hoitaa ja suojelee korpeaan.

He ovat kutsuneet Teidät rakkaille metsäpoluilleen ja
esitelleet elämäänsä. He ovat myös seuranneet kulkuanne
askel askelelta ja toivovat, että muistatte metsän rauhan.

Nyt he istuvat suuren kallionlohkareen suojassa ja
heiluttavat Teille kuiskaten
”Tervetuloa tänne taas!”

